

Župani više nisu smjeli voditi brigu o točnosti mjera i o žigosanju ovih. Zbog podnošenja pritužbi seljake su tukli, ranjavali i prijetili im smrću. Vijede Desetorice Mudrih u Veneciji razmatralo je tužbu seljaka i u svim bitnim pitanjima osudilo je Nikolu Gravisija. U arhivima se nalaze i tekstovi sporazuma seljaka s feudalcem. Tako su 19. srpnja 1562. godine održane javne skupštine u Črnici i Saležu. U Črnici je svećenik Zorzi Penger iz Buzeta uz tri svjedoka prevodio sporazum na hrvatski jezik (*lingua schiauona*). Sporazum je sastavljen i u ostalim selima feuda. Sporazumi seljaka s feudalcima sadržajno se između sebe mnogo ne razlikuju. Poglavlja su pretežito istog sadržaja, a razlikuju se u nekim obavezama i davanjima.

Pisac nije koristio samo arhivsku građu iz koje je u knjigu uzeo nekoliko ilustracija, već je obišao sva sela i čitav posjed i s četrdesetak fotografija učinio je knjigu privlačnijom.

Dio knjige su i dva priloga: Investitura Gravisija na feud Petrapilosa, dana 10. ožujka 1440. g. i Pravda markiza Gravisija u selu Zrenj iz godine 1568.

Izdavač knjige je "Josip Turčinović" d.o.o. Pazin, a suizdavači su: Odbor za revitalizaciju povjesnih jezgri i očuvanje spomenika kulture na području Grada Buzeta, Poglavarstvo općine Oprtalj i Znanstveni institut Filozofske Fakultete Univerze v Ljubljani.

Urednik knjige je Božo Jakovljević, a Izdavački savjet: Irena Fister, Josip Flego, Aurelio Juri, Aleksandar Krt, Radovan Nežić i Boris Sirotić.

Veličina knjige je 20 x 14, opsega 100 stranica, a tiskana je u nakladi od 500 primjeraka.

Božo Jakovljević

N. Badurina, L. Čoralić, I. Prijatelj-Pavičić: HRVATSKA - ITALIJA. Stoljetne veze: Povijest, književnost, likovne umjetnosti. Dvojezična izdaja. Zbirka Relations časopisa Most. Zagreb, 1997, 526 strani

Društvo hrvatskih pisateljev je u zbirki Relations časopisa Most že obdelalo kulturne stike med Hrvaško ter Francijo, Madžarsko, Veliko Britanijo, Ukrajino in Portugalsko. Najnovejša knjiga tega društva nam predstavlja zgodovinske, literarne in druge kulturne vezi med Hrvaško in njeno čezmorsko sosedo Italijo.

Kratkemu predgovoru Natke Badurine sledi zgodovinski del, ki ga je napisala hrvaška zgodovinarica Lovorka Čoralić. Že omenjena Natka Badurina v drugem delu obdela književnost, ki povezuje obe deželi, trilogijo pa

zaključi Ivana Prijatelj-Pavičić z opisom povezav na področju likovnih umetnosti. Sledi 258 strani italijanskega prevoda, 18 strani bibliografij in 6 strani dvojezičnega kazala.

Lovorka Čoralić je svoj zgodovinski oris hrvaško-italijanskih odnosov (79 strani) razdelila na 8 tematskih poglavij, ki so razvrščena kronološko. Zgodnjemu in razvitemu srednjemu veku posveti približno tretjino besedila, vsakemu stoletju od petnajstega naprej pa približno desetino. 20. stoletje je razdeljeno na tri teme, pri čemer zadnja nosi pomenljiv naslov: Boljši prihodnosti naproti.

Tudi Natka Badurina je v svojem članku o hrvaško-italijanskih odnosih v književnosti (67 strani) poglavja razporedila kronološko, in sicer navaja 6 obdobij: srednji vek, humanizem in renesanso, manirizem in barok ter 18., 19. in 20. stoletje. Za vsako obdobje je rezervirana desetina strani, le za humanizem in renesanso dve desetini.

V tretjem tematskem sklopu je Ivana Prijatelj-Pavičić na 82 straneh primerjala vpliv italijanskih umetnikov na hrvaški prostor in vpliv hrvaških mojstrov na Apeninski polotok. Avtorica opazuje istočasno arhitekturo, kiparstvo in slikarstvo skozi različna zgodovinska obdobja od srednjega veka, renesanse, baroka, klasicizma do danes.

Mislím, da je s takšnimi dvojezičnimi izdajami glavni urednik "Mosta" Dražen Katunarić ubral pravo pot, saj je na ta način knjiga dostopnejša širšemu krogu bralcev. Poleg tega je napisana dokaj objektivno, brez senzacionalnosti, v spravljivem tonu (niti sledu revanšizma) in v duhu "novog čitanja talijansko-hrvatskih odnosa". Samo mimogrede naj ugotovim, da se to novo branje odnosov časovno ujema z izjemno dobrimi političnimi odnosi med čezmorskima sosedoma.

Zadnje stoletje, v katerem je bil svet deležen največjega gospodarskega razvoja do sedaj, je hkrati zanimivo zaradi močnega nihanja v odnosih med prebivalci obeh jadranskih obal. Zaradi tega bi bilo mogoče o tem stoletju napisati kakšno stran več.

V pričujoči knjigi naletimo na ogromno citatov, kar je zelo dobro, ker avtorice tako nazorno, neposredno in originalno predstavijo problem, ki ga obravnavajo. Zaman pa sem iskal citat: "Od ropstva bi davno u valih potonula Italija / o hrvatskijeh da se žalih more otmansko ne razbija", iz slavospeva Vladislava Mančetića hrvaškemu banu Petru Zrinjskem (napisan leta 1926), čeprav le-ta Italijo izrecno omenja in jasno pove nekatere dejstva, ki so v knjigi skrita med vrsticami. Dubrovčani že vedo, zakaj so ta citat vklesali v kamen in ga vzdali v občinsko palačo.

Dejstvo, ki pa ga knjiga niti med vrsticami ne omenja, je to, da so obravnavano delo napisale tri mlade dame, obetavne znanstvenice, o katerih bomo gotovo še slišali, jih prebirali in pisali nove recenzije.

Ivica Pletikosić